

גנזי המלך

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות**

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וַיְהִי בְשַׁלַּח פְּרַעֲהַ אֶת הָעַם וְלֹא נָחַם אֱלֹקִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פִּלְשְׁתִּים"

שכר שבירת המדות ומצות לוויה

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

גופו של אדם. ונפח באפיו נשמת חיים, אשר ממנה בא יצר הטוב; **"וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה" – 'שניתוסף בו דעה ודיבור'** (רש"י). דעה למשול בגוף וכל תולדותיו, להכניע יצרו הרע ולשעבדו לנשמה וזה תכלית בריאת האדם כידוע. וכמ"ש רבינו יונה ז"ל (שע"ת א): **"והנה הבורא נפח באפיו נשמת חיים חכמת לב וטובת שכל להכירו וליראה מלפניו ולמשול בגוף וכל תולדותיו כאשר המשילה על שאר בעלי חיים שאינם מדברים"**.

נמצא שכל עיקרו של אדם, הוא כפיית היצה"ר והם; **"הקנאה התאוה והכבוד שמוציאין את האדם מן העולם"** ('אבות' ד). כי אם יעזוב אותם להשתולל, מה לו ולעולם? הלא זה נגד יצירתו. ולכן גם במדה טובה המרובה חמש מאות פעמים, ע"י שבירת המדות זוכה האדם לעוה"ב וגם לאורך ימים ושנים. וכמ"ש הגר"א ז"ל: **"עיקר חיות האדם הוא שבירת המדות ואם לאו למה לו חיים"** ע"ש.

ומצינו יסוד זה בגמרא (ב"מ לב:) שנחלקו; אי צער בע"ח דאורייתא, או לא? **"ת"ש: אוהב לפרוק ושונא לטעון; מצוה בשונא. ואי ס"ד צער בע"ח דאורייתא? הא עדיף ליה? ומשני: 'אפילו הכי כדי לכופף את יצרו עדיף'.** ועיין בתוספות **שם שהקשו:** דהא בגמרא ('פסחים' קיג:) מוקים רשב"י האי קרא: **"כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׁנֵא"** ('שמות' כג) **"בשראה בו דבר**

מצרים אנדרלמוסיא גדולה, צעקה גדולה במצרים **"פִּי אָמְרוּ בְּלִבּוֹ מַתִּים"** ('שמות' יב) וגם פרעה פחד פחד מות על נפשו כי בכור היה. א"כ, מה זאת? מן התימה, שהלך ללוותם בתקוה שישאר עוד שארית במצרים. ואף על פי כן, על כמה פסיעות אלו שפסע ללוותם נחקק בתורה לעולמים **"וַיְהִי בְשַׁלַּח פְּרַעֲהַ אֶת הָעַם"**.

ומה שכר קיבל עבור זה? **"לֹא תִתְעַב מִצְרַיִם... בָּנִים אֲשֶׁר יִנְלְדוּ לָהֶם דֹּר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם בְּקֶהֱל ה' "** נמצינו למדים, שאלמלא לא הלך פרעה ללוותם לא היו המצרים בדור שלישי מותרים לבוא **"בְּקֶהֱל ה' "** ואפשר שהיו נאסרים עד עולם כעמון ומואב. אלא שפרעה בפסיעותיו שהלך ללוות את בני" ביציאתם ממצרים, הוא שגרם להם לדורותם שיבואו **"בְּקֶהֱל ה' "** מה טובה עשה פרעה הרשע, שהרויח כל כך לדורי דורות, שיכנסו תחת כנפי השכינה ולהדבק בעם קדוש לה'?

כתיב: "וַיִּצְרָר ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עֶפְרַיִם מִן הָאָדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נְשָׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה" ('בראשית' ב). ואחז"ל: **"וַיִּצְרָר ב' יצירות' יצר טוב ויצר הרע. יצר הרע בא מכת העפר, זה**

אחז"ל: 'אין שילוח בכל מקום, אלא לוויה. ולמה פתח הכתוב בלשון הזה? הפה שאמר "נגם את ישקאל לא אשלח" (שמות ה) הוא שאמר "אשלח אתכם ואת טפכם" (שם י). ומה שכר נטלו על כך: "לא תתעב מצרי" ('דברים' כג). הפה שאמר "לא ידעתי את ה' " הוא שאמר "אנוסה מפני ישקאל פי ה' נלקחם להם במצרים" ('שמות' יד). הפה שאמר "מי ה' אשר אשמע בקלו" הוא הפה שאמר "ה' הצדיק ואני נעמי הרשעים" (שם ט). **על כן ניתן להם מקום קבורה שנאמר: "נְטִיתָ וּמִיָּנָה תִּבְלַעְמוּ אֶרְצִי" (שם טו)'** ('מכילתא' כאן) ע"כ.

הנה פרעה הרשע אשר עינה ושעבד את ישראל בכל מיני עינויים ועבודת פרך, זרק את ילדי ישראל לים, שחט תינוקות ורחץ בדמם וכשבאים לפניו משה ואהרן באותות ובמופתים, עושה מהם צחוק לעיני כל עמו אשתו וילדיו כמבואר בחז"ל ובחוצפתו עומד ומכריז: **"מִי ה' אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע בְּקִלּוֹ לֹא יִדְעָתִי אֵת ה' נָגַם אֶת יִשְׁקָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח"** ועוד מקשה ערפו ואכזריותו ומצוה שלא לתת תבן לעם ומתכונת הלבנים יתנו **"תִּכְפַּד הַעֲבָדָה עַל הָאֲנָשִׁים"**.

ורק כשהגיע למכת בכורות ורואה לפניו אלפים נופחים נשמתם ובכור פרעה עמהם **ככתוב: "אֵין בַּיַּת אֲשֶׁר אֵין שָׁם מֵת" וחז"ל אמרו: שהבכורים כיון ששמעו מפי משה שימותו, 'עשו מלחמה במצרים' (שוחר טוב' קלו) והרגו איש את אחיו ונעשה בכל**

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

ערוה' ומצוה לשנאותו, א"כ מאי שייך בזה לכופ את יצרו? **ותירץ התוספות:** דמיירי 'בשונא דקרא' ואפ"ה שייך בזה 'לכופ את יצרו' ע"ש.

חזינן מכאן דאע"פ שיש לפניו מצוה דאורייתא, לפרוק משום צער בע"ח ושונאו צריך לטעון והוא רשע שיש בשנאתו אותו מצוה ואפ"ה מצוה עליו לעזוב מצוה של צער בע"ח וטובת הצדיק ולעזור לרשע לטעון משאו, משום 'לכופ את יצרו עדיף'! ומה לנו מפורש יותר מזה, דאיכא מצות עשה בתורה של 'תקום עמו' ('דברים' כב) ללמד על חיוב כפיית היצר ושבירת מדת השנאה, אפילו בכה"ג. וע"כ הטעם; מפני שכל עיקר תכלית בריאת האדם הוא שבירת המדות ומצוה זו וחיובה הוא יסוד כל התורה כולה ושורש כל הפעולות. והנה למדנו חיוב כפיית היצר אפילו במקום מצוה.

כעת נלמד שכר הכופה את יצרו אפילו במקום עבירה; **בפרשת 'סוטה' כתוב:** "וְנִזְרְעָה זְרַע" (במדבר' ה). **ובגמרא** ('סוטה' כו). **שנינו;** "וְנִזְרְעָה זְרַע" "שאם היתה עקרה, נפקדת", **דברי רבי עקיבא.** "אל ר' ישמעאל: "א"כ, יסתרו כל העקריות ויפקדו"? "א"כ, מה ת"ל "וְנִזְרְעָה זְרַע"? "שאם היתה יולדת בצער, יולדת בריחה. נקבות, יולדת זכרים" ע"ש.

מסוגיא זו אנו למדים ברור; דלכו"ע, מבטיחה התורה שכר לאשה זו עכ"פ. **ויש להתבונן הרבה בזה:** אשה שפלה, בעלת תאוה בזויה, אשר יש לה עסק עם איש זר ובעלה התרה בה: "אל תסתרי עם איש פלוני"! ולא שמעה אליו והלכה ונסתרה. ולכן בעלה מביא אותה אל הכהן ומשקה אותה. ואם לא באה בסתירה זו לידי טומאה, שכרה מפורש בתורה: "וְנִזְרְעָה זְרַע" ולמה מגיע לה עוד שכר עבור המעשה המכוער הזה שעשתה במזיד ובמתכוין? ואף אם לא נטמאה ממש בביאה אסורה, די לה שלא נבקעה כרסה ולא נפלה ירכה למות.

אלא כאן נעוץ יסוד גדול בפירוש הגמרא (ב"ק לח): **'שאיין הקב"ה מקפח שכר כל בריה'**, אפילו בשעה שאדם מכעיס ועושה נגד רצונו יתברך בדברים מכוערים, בכל זאת אם נמצא במעשה שפל זה גם דבר טוב וכפיית היצר, לא יקופח שכרו. **ודבר זה אנו למדים גם מכאן;** שדוקא משום כך שהיא סתתה מדרך הישר ולא שמעה אל בעלה והלכה ונסתרה עם נואף חסר לב, נתגלגלה לדיוטא התחתונה של אש התאוה שבערה בה ולא היה חסר לה שתשקע בשאול תחתית, אלא חוט השערה.

ובעוד תאוותה בה, גברה על עצמה ולא נטמאה ממש, הרי יש כאן כפיית היצר

ושבירת התאוה! לכן כשהביאה למקדש ועשה לה הכהן ככל התורה הזאת, הנה בבזיונה לעין כל, נתכפר לה עצם מעשה הכיעור במה שנסתרה. ועבור זה שכפאה יצרה ולא נטמאה שכרה איתה: "וְנִזְרְעָה זְרַע", לרע"ק כדאית ליה ולר' ישמעאל כדאית ליה.

מעתה נבין היטב גם פרשת פרעה; כי אמנם רשע זה פשע והרשיע הרבה מאד נגד ישראל והכביד את לבו בכל תשע המכות, אבל כשהגיע למכת בכורות והוא רואה כבר במפלתו ונשבר, היה לו לפי טבעו הקשה ומדותיו המושחתות לומר לנפשו; לא די לי ששונאי נצחוני, יוצאים ביד רמה ורואים שברי, עתה אגרש אותם וילכו להם, אבל מה לי עוד להכנע לפניהם, לתת להם כבוד וללוותם? והוא כפה את יצרו, שבר מדת שנאתו והלך ללוותם. לכן שכרו אתו ופעולה זו הצילה אותו ואת כל עמו שלא לתעבם ו"פנים אָשֶׁר נִזְלְדוּ לָהֶם דֹּר שְׁלִישִׁי נְבֵא לָהֶם בְּקֶהֱל ה'".

הרי לפנינו מה גדול שכר כפיית היצר ושבירת המדות. ומזה יש לנו ללמוד קל וחומר; אם פרעה הרשע זכה בדבר קל כזה עד כדי כך, המארח את חברו בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומסביר לו פנים ומלווהו בצאתו, עאכו"כ, שזוכה לו ולזרעו עד סוף כל הדורות טובה וברכה עד עולם! (לב אליהו).

בס"ד

הכונן למלחמה על תל אביב

מהרצאותיו הקרובות של הרב אמנון יצחק שליטי"א

נתניה

היכל התרבות דוד רזיאל 1
ביום שלישי יח' שבט 02/02/10

כניסה 10 ש"ח

השערים יפתחו ב' 20:00

אודיטוריום קרית הרצוג ישראל סדן ליד ב"ח מאיר
ביום חמישי כ' שבט 04/02/10

כניסה חופשית

השערים יפתחו ב' 20:00

כפר סבא

ההרצאות מאובטחות

כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET ובי'שופר ניוטל' 054-4007779

הלכה

ההכנות לשבת

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

- 1. יש להשכים ביום ששי בבוקר להכין צרכי שבת ונלמד מהכתוב: "וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְיֹאוּ" (שמות טז). והבאת המן היתה מוקדם בבוקר, ככתוב: "וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר".
- 2. עדיף לקנות צרכי שבת ביום ששי, מאשר להקדים לקנותם ביום חמישי, לפי שאינו ניכר שקונה לכבוד שבת. אבל בימי ששי הקצרים טוב להקדים

- 1. לקנות ביום חמישי, כדי שיספיק כל ההכנות בזמן.
- 3. הזמן הראוי לכך הוא מיד אחרי התפלה, אבל אם יש לו למוד בחבורה, או שעור קבוע אחרי התפלה, יכין צרכי שבת מיד לאחר השעור והלמוד.
- 4. אפילו אם יש לו משרתים ועוזרים רבים, ישתדל להכין בעצמו איזה דבר לצורך השבת, ש'מצוה בו, יותר

- 1. יש להשכים ביום ששי בבוקר להכין צרכי שבת ונלמד מהכתוב: "וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְיֹאוּ" (שמות טז). והבאת המן היתה מוקדם בבוקר, ככתוב: "וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר".
- 2. עדיף לקנות צרכי שבת ביום ששי, מאשר להקדים לקנותם ביום חמישי, לפי שאינו ניכר שקונה לכבוד שבת. אבל בימי ששי הקצרים טוב להקדים

דברי אגדה

בהמה נאה, היה לוקחה ואומר: "זו לשבת". וכשמצא אחרת נאה הימנה, מניח את השניה לכבוד שבת ואוכל את הראשונה. נמצא שהיה אוכל את הראשונה, כדי שתהא היפה יותר נאכלת בשבת. א"כ אכילת הראשונה, היתה גם כן לכבוד שבת. ■

ומתקן את פתילות הנר]. רב חסדא, פרים סילקא [חותך את הסלק]. רבה ורב יוסף, מצלחי ציבי [חותכים את העצים]. רבי זירא, מצתת צתותי [מצית האור]. הגמרא במסכת 'ביצה' (טז). מביאה מה שאמרו על שמאי הזקן: ש'כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, לפי שכשמצא

הגמרא במסכת 'שבת' (ק"ט). מביאה שגדולי האמוראים היו טורחים בעצמם בעשיית מלאכות שונות לכבוד שבת קודש: 'רב ספרא, מחרוך רישא [חורך ראש הבהמה]. רבא, מלח שיבוטא [מולח את הדג]. רב הונא, מדליק שרגי [מדליק הנרות]. רב פפא, גדיל פתילתא [גודל

הליכות עולם

שאלות מעשיות בהלכות שבת, לפי פסקי ה'משנה ברורה' נערכו במסגרת מפעל 'הליכות עולם' ע"י הרה"ג רם כהן שליט"א

את השלחן לכבוד שבת המלכה, נתבשרתי משמים שבכך תלויה רפואתי". וכך אכן היה, שכעבור זמן קצר חומו ירד ונתרפא לגמרי ממחלתו". **סיים הרב אברמסקי:** "מאותה שעה קבלתי על עצמי גם כן מנהג טוב זה, כמו שקיבל על עצמו חמי הרידב"ז ז"ל".

❖ **על רבי שמעון שקאפ זצ"ל מסופר בספר 'תורה יבקשו מפיהו':** בתקופה הראשונה לבואו לעיר 'גרודנא', התאכסן בבית משפחת הרה"ג רבי משה שמעון סובול זצ"ל וביקש לעשות דבר מה לכבוד שבת קודש. שאלה אותו בעלת הבית מרת בלומא ע"ה מה הוא מעונין לעשות? **אמר לה:** שהיות והוא רואה שביתם משופע בעציצים ופרחים, הוא ישקה אותם מידי ערב שבת וינגב מהם את האבק לכבוד שבת קודש וכך אכן עשה כל התקופה שהתארז בביתם. ■

אברמסקי זצ"ל ביום ששי בבוקר וראה שהבית כבר ערוך לכבוד השבת במפה פרוסה על השלחן בחלות, בין ובפמוטים מוכנים להדלקה. **שאל את הרב אברמסקי:** "האם הדבר נעשה בדוקא ביום ששי בבוקר? האם יש איזה קפידה בדבר?"

השיבו הרב אברמסקי: "אספר לך מעשה שהיה; פעם חלה חמי זקני הרידב"ז זצ"ל רבה של 'סלוצק', מצבו החמיר והיה קשה עד מאד. כששכב על ערש דווי ישבתי לידו, לפתע ראיתיו פונה אל הקיר ומדבר מקירות לבו וכך **אמר:** "רבונו של עולם אני לומד את תורתך, עשיתי חיבור שלם על ה'ירושלמי', האם תרצה שאכתוב גם על ה'בבלי' שכל כך הרבה פירושים כבר נכתבו עליו?" בתוך דבריו נשתתק וכעבור זמן מה התעורר מחומו, קרא לרבנית **ואמר לה:** "אני מבקש ממך, בכל יום ששי בערב שבת, מיד כשאני שב מתפילת שחרית, תערכי

❖ **מסופר על רבי אברהם הלוי זצ"ל מגדולי תלמידי האריז"ל ומפולג בדורו:** שהיה מכריז ומזהיר לאנשים ונשים על שמירת השבת וכה היה משפטו כל ימי חייו; מידי ערב שבת קודש היה מכתת רגליו בשווקים וברחובות, יוצא ובא פעמים אין מספר, כדי להכין את צרכי השבת בכבודו ובעצמו.

ופעם שאלו תלמידיו את פיו הקדוש: "על מה עושה ככה, לצאת ולבא פעמים רבות על כל דבר ודבר בפני עצמו?" **והשיבם:** "שכר פסיעות יש לי בזה. וכך למדתי מרב נחמן שאמרו עליו בגמרא (שבת ק"ט). שהיה **'מכתף ועייל מכתף ונפיק'**, כלומר: שהיה מטפס ועולה מטפס ויורד פעמים רבות לצורך השבת".

❖ **בספר 'מעלות השבת' מובא שספר רבי רפאל דוד אויערבאך זצ"ל:** שפעם אחת נכנס לביתו של מרן רבי יחזקאל

פרשת 'בשלח'

"נִטָּה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם"

האם משה הכה במטה על הים?

"לְנַחֲתָם הַדֶּקֶרֶךְ". האם נסתלק העמוד, או שנשאר בלא ישור הקרקע? ונראה: שהיה נשאר. ממה שכתוב: **"לֹא יָמִישׁ עֲמוּד הָעֵצִים יוֹמָם"** ומשמע שלעולם היו מוקפים בו. ונראה מזה שמלבד תכלית ישור הקרקע, היתה בו תכלית לעצמה להקיפם ולהושיבם בו כבתוך סוכה וכמבואר בגמ' סוכה ... **"פִּי בַסִּפּוֹת הוֹשִׁיבָתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"** ('ויקרא' ג). (בעל 'ערוגות הבושם').

"וַיִּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם פִּי בְרַח הָעָם וַיִּתְפַּד לִבָּב פְּרַעֲה" (יד ה)

הנה הקב"ה אמר למשה, שבני ישראל יסובו **"וַיִּתְּנוּ לְפָנָיו פִּי הַתִּירָת"** וכו', בשביל שיאמר פרעה: **"נִבְכִים הֵם בְּאֶרֶץ סֹגֵר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר"** ועל ידי זה יתחזק לרדוף אחריהם. אולם בכתוב אנו רואים שהגדיל פרעה לחטוא יותר ומיד כששמע שבני ישראל ברחו מעמו, מיד נהפך לבו ואמר: **"מִזֶּה זֹאת עֲשִׂינוּ פִּי שְׁלֹחֲנֹנוּ"** וכו' ולא היה נצרך לראותם. **"נִבְכִים"** בשביל לרדוף אחריהם.

"זֶה קִלְי וְאֶנְוָהוּ וְאֶלְקֵי אָבִי וְאֶרְמָמְהוּ" (טו ב)

אומר הגר"א, שמה שאמרו חז"ל: **'ראתה שפחה על הים'** נרמז בכתוב, לפי שמתחילה אמר הכתוב: **"זֶה קִלְי"** סתם ולאחר מכן: **"אֶלְקֵי אָבִי"** ללמדנו: שהראשון נאמר על ידי מי שאינו יכול לומר **"אֶלְקֵי אָבִי"** והוא הגרים. שהרי הגר **'מביא בכורים ואינו קורא, לפי שאינו יכול לומר לאבותינו'** (רש"י דברים' כו יא).

וחשבתי להוסיף על דבריו הקדושים את דברי התרגום שתרגם: **'דין א-לקי ואבני ליה מקדשא. א-לקא דאבהתי ואפלה קדמוהי' תרגום: 'זֶה קִלְי'** ואבנה לו בית המקדש. **"אֶלְקֵי אָבִי"** ואעבוד לפניו. ולהנ"ל הדבר מתבאר היטב: שבנין בית המקדש כשר גם על ידי גרים, משא"כ העבודה במקדש טעונה ישראל

בכל אופן לעבור את המלחמה עם עמלק וכיוצא בזה, לצורך בירור וחישול הבאים לארץ ישראל, בין אם היו עוברים דרך ארץ פלשתים ובין אם דרך המדבר. אולם ראוי היה להם לפי טבעם יותר שתתאחר המלחמה ואף שביד הקב"ה לחזק לבם ולאמץ רוחם שלא יבהלו מראות המלחמה, מ"מ הנהיג הבורא את העולם לפי טבעו ובתוך מערכת הבחירה ההכרחית לכל אחד ואחד, היה הדבר נותר כמו שהוא. לצורך כך, העבירם דרך המדבר.

"וַתִּמְשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ" (יג יח יט)

לפירוש ראשון ברש"י **"וַתִּמְשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל"** היינו: **'מזוינים בכלי זין'**. ועיין ב'בעל הטורים' שהביא: **'מזוינים: על שם חמשה מיני כלי זין הנזכרים בפסוק: 'מָגֵן וְצַנָּה... וּבָחֲצִים וּבְמִקְלֵי זָד וּבְרִמְחֵי' ('יחזקאל' לט)'. וסימנך: מרצהי"ם. והלא כלי הזין הם תפארת האדם הגברי כמבואר ב'שבת' (סב). עיי"ש, דלאיש, כלי זין הוי בכלל תכשיט.**

עלינו ללמוד מכאן מוסר השכל; העם בכללו עסק בתכשיטי הגברים לילך מצוידים בכלי זין, אולם משה **"תָּקַם לָב יָקַח מִצּוֹת"** ('משלי' י). לקח עמו את עצמותיו של יוסף. בזה עסק מנהיגם של ישראל. (בעל 'ערוגות הבושם').

"יוֹמָם בְּעֲמוּד עֵצִים לְנַחֲתָם הַדֶּקֶרֶךְ" (יג כא)

מכאן נראה, שהיו הולכים אך ורק ביום ולא בלילה, שהרי עמוד הענן נצרך לצורך ישור הדרך להליכה. ומבואר בכתוב שהיה רק ביום. ובפרט למבואר בהמשך: **"לֹא יָמִישׁ עֲמוּד הָעֵצִים יוֹמָם וְעֲמוּד הָאֵשׁ לַיְלָה"** (שם). ופירש"י: שהיו משלימים זה לזה **'ועד שלא ישקע זה לא יעלה זה'**.

ויש לעיין, בזמן שהיו חונים, הלא לא היו נצרכים לעמוד הענן בשביל

פנינים לפרשה

"קַח צִנְצָנֹת אֶחָת" (טז לג)

אומר ה'דעת זקנים מבעלי התוספות': **'איני יודע, של מה היה? של כסף, או של זהב, או של חרס, ת"ל: 'צִנְצָנֹת' דבר המצוין מחברו, כלי חרס שהיא מאדמה, שהזרעין מציצין וצומחין ממנה.'**

"וַיְהִי וַדָּיו אָמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ" (יז יב)

אומר הגרי"ז: **וצ"ב מאי: 'עד בא השמש'?**

והנראה: דהנה מבואר בפירש"י לעיל (פסוק י): **ש'בתענית היו שרויים' עיי"ש. וכאן, בפירוש 'וַיְהִי וַדָּיו אָמוּנָה' פירש"י: 'פרושות השמים בתפלה נאמנה ונכונה'. וכן מפורש ב'אונקלוס' עיי"ש. והנה בתענית, יש עוד תפלה והיא 'נעילה'. וכתב הרמב"ם (כפ"א מ'תפלה' ה"ז) **וז"ל: 'וכן תקנו תפלה אחר תפלת 'מנחה' סמוך לשקיעת החמה ביום התענית וכו' וזו היא התפלה הנקראת תפלת 'נעילה', כלומר: ננעלו שערי שמים בעד השמש ונסתרה'. עכ"ל. הרי דומן תפלת 'נעילה' וענינה, הוא סמוך לשקיעת החמה. וזהו דמבואר כאן; דהרי תענית היה ומשה התפלל, דהיינו: **'וַיְהִי וַדָּיו אָמוּנָה'** כמש"כ. ואיזו תפלה היתה; היינו: התפלה המיוחדת של תענית שהיא תפלת 'נעילה', שזמנה **'עד בא השמש'** כמש"כ.****

"כִּי אָמַר אֱלֹקִים פֶּן יִנָּחַם הָעָם בְּרָאתָם מִלְחָמָה" (יג יז)

המתבונן השטחי מתקשה בדבר: וכי יפלא מה? להעלותם בלא מלחמה?

אולם המעמיק ימצא נחת ויתבאר לו הדברים היטב: עם ישראל היו צריכים

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

כראות המלך את השומר בורח מפניו, קרא אותו בקול גדול: "מה לך שומר כי תנוס, הנך נאמן בכל ביתי כי שמרת מצותי הראשונה שצויתי לך על הגן לשומרו, אך מעתה, תעשה עבור זה עבדי, אשר חפצתי ביקרו, כמו שתעשה בשבילי גדולה וקטנה".

כך משה רבנו, הלך אל עוזא שרו של ים ומטה האלקים בידו אשר חקוק בו השם המפורש וימאן השר לפתוח לו מימיו. אמר לו: "איך אני נכבש מפני ילוד אשה?". לסוף נגלה אליו הקב"ה בכבודו ומיד כשראהו הים, החל לנוס מפניו. ויקרא אליו הקב"ה ויאמר לו: "מה לך הים כי תנוס?" אל תירא, כי אתה שומר נאמן ושמרת דרך פקודי אשר הפקדתך מששת ימי בראשית, שלא לפתוח מימך, אכן לזה משה משרתי, אשר "בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמַן הוּא" ('במדבר' יב) שמור ואל תמר בו ואין הוא צריך אות ומופת כי שמי בקרבו, מיד לעין כל, הבקיע הים ויזובו מימיו מזה ומזה בידו החזקה? ■

וזהו שאמר הפסוק: "וַיֵּאֱמִינוּ בֵּה' וַבְּמֹשֶׁה עֲבָדוּ", שאז הרגישו את היכולת שהיה ביד משה בלא מטה האלקים וחזרו והודו על הראשונות.

ומצאתי סעד לדברי אבא מרי ע"ה במדרש 'תהלים', על מה שאמר דוד: "הֲיֵם רָאָה וַיָּנוֹס הַיָּרְדֵּן יִסֹּב לְאַחֹר" ('תהלים' קיד) ואחר כך אמר: "מה לך הים כי תנוס?" משל למלך שאחד משריו נכספה נפשו לטייל באחד מהפרדסים ובקש מאת המלך שימסור לו המפתח מהפרדס, מסר לו המלך טבעתו שיראה לשומר הפרדס ויגונן שמה, השר הוא הלך אל השומר והראהו טבעת המלך, אולם השומר מיאן מלהרשותו ויאמר לו: "סור מעלי כי כבר הזהירני המלך לא לפתוח הגן לשום אדם". חזר השר בפתי נפש אל המלך ויגד לו כל אשר קרהו. וישנס המלך מתניו וילך עמו. ויהי כאשר ראהו השומר רעדה אחזתהו, אמר בלבו: "עתה יהרגני על אשר פיהו מריתי ולא עשיתי בעבור טבעתי". מיד החל בורח מפניו. ויהי

גמור, "מִקְרָב אֶתִּיד". ובזמן שהכהנים הוא ממלא. ואף בזמן שהעבודה בבכורות, יש לדון שיהא צריך מישראל, שאין לך שררה גדולה מזו 'וכל משימות שאתה משים יהיו מישראל' ויל"ע, לכן העבודה א"א בגרים, אלא בישראלים. על זה אמר: "אַלְקֵי אֲבִי".

"נִטָּה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם" (יד כו)

כתב רבנו הרא"ש: 'שמעתי מפי אבא מרי ע"ה שקריעת ים סוף לא נעשית במטה, לפי שהיו ליצני הדור מלעיבים ומלעיגים על משה מלאך ה' צבקות והיו אומרים: "מה כחו ומה טיבו? הלא אף הקטן שבנו אילו היה מטה האלקים בידו היה עושה נסים ונפלאות כמוהו". אז ראה והשקיף יושב בשמים וצוה למשה עבדו: "אַתָּה הָרַם אֶת מִטְּךָ" פירושו: הפרישהו ממך (מלשון תרומה) ונִטָּה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם וּבְקַעְצֵהוּ" כלומר: "אֶת יָדְךָ" דוקא בלא המטה וכן עשה.

ממשיכים...
לא לאכול! מוצרי
'עלית - שטראוס'

חדש ב'שופר'
ניתן להטעין נגני mp3-1 mp4 במחיר 4 ש"ח להרצאה פרטים ב'שופר' 03-6777779 בין השעות 10:00-18:00

ביתר דיוק אחרונים

שבת נופש עם הרב
אמנון יצחק שליט"א

במלון פינר פרשת כי תשא יט-כ אדר 2010-3/6-5
לציבור חדש בתשלום מראש בלבד 03-6777779/557
בין השעות 9:00-15:30

שו"ת חברותא

האם יש חיוב לזכור ולהזכיר בתפילה בכל יום את קריעת ים סוף?

מערכת חברותא
מיוחד ל'גנזי המלך'

שאלה: האם יש חיוב לזכור ולהזכיר בתפילה בכל יום את קריעת ים סוף?

תשובה: בהגהות מיימוניות על סדר תפילות כל השנה (ס"ק ה) נאמר: **גרסינן ב'ירושלמי':** 'צריך להזכיר יציאת מצרים ב'אמת ונציב'. רבי אומר: 'צריך להזכיר בה קריעת ים סוף ומכת בכורות'. ריב"ל אומר: 'צריך להזכיר את כולן'. עכ"ל.

ושנינו במדרש ('שמות רבה' כב ג): **"ניראה העם את ה' (שמות יד) שנו רבותינו: הקורא את שמע, צריך להזכיר קריעת ים סוף ומכת בכורים ב'אמת ונציב'. ואם לא הזכיר - אין מחזירין אותו. אבל אם לא הזכיר יציאת מצרים, מחזירין אותו. שנאמר: "למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים" (דברים טז). ומה בין יציאת מצרים לקריעת ים סוף? אלא, שיציאת מצרים קשה, שנאמר: "או הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי" - "נאתכם לקח ה' (שם ד). תדע לך; שזו יציאת מצרים] קשה מזו, מקריעת ים סוף]. שביציאת מצרים כתיב: "אנכי ה' אלקיך" (שמות כ). אבל בקריעת ים סוף אינו מזכיר את השם. [דהיינו: הנס של יציאת מצרים היה גדול מהנס של קריעת ים סוף, כיון שלגבי יציאת מצרים היה הקטרוג ש'הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה'. וכך אומר הכתוב: "לקחת לו גוי מקרב גוי", שבחירת עם ישראל מתוך העם המצרי שהיו שרויים בקרבו היתה בחירה קשה, שיש עליה קטרוג מצד מידת הדין. ולכן רק אם 'לא הזכיר יציאת מצרים, מחזירין אותו', אבל אם 'לא הזכיר את קריעת ים סוף, אין מחזירין אותו']. ולמה צריך להזכיר קריעת ים סוף ב'אמת ונציב'? - לפי שכיון שקרע להם את היב, האמינו בו. שנאמר: **"נאמינו בה' ובמשה עבדו" (שמות יד)**. ובזכות האמנה שהאמינו, זכו לומר שירה ושרתה עליהם שכינה. שכן כתיב אחריו: **"אז ישיר משה" (שם טו)**. לכן, צריך אדם לסמוך גאולה לתפלה, כשם שהם הסמיכו שירה אחר האמנה והקריעה.**

וכשם שהן טהרו לבם ואמרו שירה, שכן כתיב: **"ניראה העם את ה' ונאמינו"** ואח"כ: **"אז ישיר"**, כך צריך אדם לטהר

אלו קודם שיתפלל. וב'משנה ברורה' (סו ס"ק ג) הביא: כתב ה'טור' בשם ה'ירושלמי': צריך להזכיר ב'אמת ונציב' יציאת מצרים. ומלכות. וקריעת ים סוף. ומכות בכורות. ומשמע ברשב"א ('ברכות יא). דלעכובא הוא, אפילו דיעבד' וב'שלחן ערוך' ('אורח חיים' טז) פסק: **'ספק אם קרא ק"ש, חוזר וקורא ומברך לפניה ולאחריה. אבל אם יודע שקראה, אלא שמוספק אם ברך לפניה ולאחריה, אינו חוזר ומברך'.** וכתב ה'משנה ברורה' (בס"ק ג): **'ש'לכאורה, כל זה זוקא בשלא עבר זמן ק"ש. אבל בעבר זמן של ג' שעות, שוב אינו מברך, לא לפניה ולא לאחריה מחמת ספק, כיון שהוא ספיקא דרבנן' ויש ללכת לקולא ולפטור אותו.**

אבל, דוחה ה'משנה ברורה': זה אינו! זמן זכירת יציאת מצרים נמשך אח"כ גם כן וכמו שכתב המגן אברהם בסימן ע'. ואם כן, הרי הוא חייב עדין בברכת 'אמת ונציב' עד שעה ד' [וכדלעיל נח]. ומכאן והלאה לא תיקנו על זה ברכה, אבל יאמר מחמת ספק איזה פסוק של יציאת מצרים [והמקור הוא מתשובות שאגת אריה י]. ואיתא בש"ס ('ברכות יג): שאם אמר הלכה שמוזכר בה יציאת מצרים, יצא ידי חובת מצות עשה של הזכירה. ולגבי השאלה; אם יוצא ידי הזכירה בהרהור? עיין ב'באר היטב' בשם ה'בית יעקב'. ובפמ"ג מסתפק בזה. וב'שאגת אריה' (יג) האריך להוכיח מש"ס ומסיק: דאינו יוצא ידי חובה בהרהור. ■

ליהודים היתה אורה ושמחה!

פורים שמחה!

שלושה ימים של שמחה ואורה ברוח יהודית אמיתית
שנאמר: "קיימו וקבלו עליהם..."
הנופש יתקיים במלון "גולדן טאוור" באשקלון
בו תוכלו להנות מחדרים מחודשים ומרווחים,
אוכל משובח כיד המלך בהשגחה מעולה וצמודה,
בתאריכים י"ב - י"ד באדר התש"ע (26-28/2/10)
"ושתיה כדת אין אונס..."

ואיקיר --- ליולד אנהים אנכי ל:
הרב מיכאל לסרי "משמח הלבבות"
והרב אבנר קוואט מומחה בשלום-בית

את הילדים לא שכחנו, והם עם **אונגליץ** כל הזמן!
מחיר שאסור לפרסם!

תוכניות ערב ועונג שבת עד לתוך הלילה
ספורו האישי והמרתק של **חנן לדרמן** - שחקן לשעבר
תקליטונים וקרייקי במשך כל הפורים.

הזדרזו, מספר המקומות מוגבל!

אפרים ופאול:
סימה 050-4119191 | שלום 050-9260018 | מלי 050-2477719

הטבעת שאבדה לכלה לאחר החופה

מאת הרה"ג שאול שטראוס שליט"א

לקראת סוף החתונה נזכרה הכלה בטבעת, אצה-רצה לחדר היחוד, אבל הטבעת נעלמה.

כעת השאלות העומדות בפנינו הן שתיים:

א. האם היא חייבת לשלם עבור הטבעת?

ב. האם הקידושין בטלים למפרע, בגלל שהתנאי שהיא תחזיר את הטבעת, לא נתקיים לבסוף?

הנשים הנוכחות תקנה את טבעת הנישואין שלה לחתן באופן המועיל לחתן ואז הוא יוכל לקדש את הכלה. לאחר החתונה הכלה תחזיר את הטבעת לבעליה. אחת הגיסות שהיתה לה טבעת מתאימה הקנתה את הטבעת לחתן והוא קידש את הכלה. לאחר החופה כאשר היו הזוג הצעיר ב'חדר יחוד' הורידה הכלה את הטבעת כדי ליטול ידים והיא שכחה לענדה על אצבעה בחזרה.

החופה בעיצומה, הכלה כבר סיימה את הסיבובים סביב החתן וניצבה לצידו דוממת ונרגשת, הרב מסדר הקידושין כבר בירך את ברכות האירוסין והחתן והכלה שתו מן הכוס. כעת מגיע הרגע הגדול, הרב מבקש מהחתן לפשפש בכיסו ולפתע פניו מחוירות. הוא אינו מוצא את הטבעת! אין זמן ואין אפשרות כרגע לחפש טבעת חדשה! הרב שהיה מעשי בקש שאחת

ההשתתפות בשעור ב'אולפני שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק, בתאום מראש בלבד: 03-6777779
התשובה לשאלה הנ"ל תנתן בשעור ביום חמישי בשעה 20:30 בערב בלמוד עם חברות בשיבות 'אהל יהודה'

ניתן לצפות בשדור חי באתר שופר: www.shofar.net

האם הרוקח ישלם עבור שברי בקבוקים?

תקציר התשובה:

בענין הרוקח שקנה תרופות מספק שידוע שחייב כסף ליצרן ואחר ששילם לו בצ'ק שבר הספק את התרופות בשוגג והחזיר לו את הצ'ק בתשלום הנזק

תשובה: א. לכתחילה צריך הספק לשלם ליצרן קודם כיון שחובו היה מוקדם, אך בדיעבד לו היה מקדים ומשלם במזומן לרוקח עבור הנזק לא מוציאים מהרוקח.

ב. להחזיר לרוקח צ'ק שהרוקח חתום עליו, אינו נחשב תשלום במזומן, אלא בטול תשלום של הרוקח לספק. אלא שההחלטה לקזז את חובותיהם זה בזה נחשב כפרעון.

ג. מכיון שהרוקח התחייב כסף לספק עבור התרופות והספק חייב כסף ליצרן, נחשב שהרוקח חייב ישירות ליצרן (וזה נקרא 'שיעבודא דרבי נתן') ואינו יכול לפרוע לספק. (אחר שהיתה דרישה בעתון מהיצרן לידע אותו על כל דבר ששייך לספק). וגם אם פרע לספק (כגון: בנדוננו שהחליטו על קזוז החובות שנחשב כפרעון) לא נפטר בכך וחייב ליצרן (ויל"ע: אם בנדוננו כיון שלוי יפסיד את תשלומי נזקו בגלל דין 'שיעבודא דרבי נתן' אולי לא תקנהו חכמים באופן זה. (ע"י ש"ך פ"ו סק"ה וחזו"א ב"ק טו יב).

ד. לדעת הש"ך (סו זו); נחלקו הפוסקים; אם בכל פרעון יש גם מחילה. וא"כ הדבר תלוי במחלוקת הפוסקים אם הספק יכול למחול לרוקח על חובו עבור התרופות ופטור הרוקח מספק. כמש"כ ב'באר היטב' (פו סק"ט) **אבל לדעת החזו"א** (ב"ק טו כז): לכו"ע פרעון לא מועיל והרוקח חייב לשלם ליצרן והספק ישאר חייב לו עבור הנזק.

ה. אלא שיש לדון; מאחר שהספק התחייב עתה בחוב נוסף גם לרוקח, בנוסף על חובו הקודם ליצרן, אפשר שיש אפשרות לרוקח לפרוע לאחד מבעלי חובו של הספק; או ליצרן, או לו בעצמו וממילא כיון שתפס לעצמו אף שהוא בע"ה מאוחר יותר, אין מוצאין מידו. וכדין א' לעיל.

היה שותף גם אתה

במבצע החלוקה של

1,000,000 אנציקלופדיות בחינם

של הרב אמנון יצחק שליט"א

בכל הארץ

ניתן לרכוש מניית זכות בסך של \$1000

השווה לכ-4000 אנצ' שיחולקו לזכותך או על ידך
מה שמבטיח שמאות ואלפי בעלי תשובה מינימום,

יחזרו לאבינו שבשמים

בעלות של שקל וקצת לכל אחד.

אל תעמוד מנגד

המלחמה קרובה והסכנות גדולות

240 שעות לצפיה

84 סרטים והרצאות מחולקים ל-1727 מקטעים

106 נושאים שונים

880 תתי נושאים 32 שירים וקליפים

כל זה, בשקל וקצת...

לא יאומך!

לפרטים 054-7408531